

den frie Concurrences Nytte; Grundsætningen om den frie Concurrences Nytte turde vel nu-til dags være saa almindelig anerkjendt, at man ikke behøver udtrykkelig at bekjende sig til den, men det gaaer med disse almindelige Grundsætninger som med alle almindelige Grundsætninger overhovedet, at ved den praktiske Anvendelse har man at tage Hensyn til de særegne Tilfælde, der foreligge, og spørge, om de virkelig ere af den Natur, at disse Grundsætninger, rettelig forstaaede, derpaa ere anvendelige. Dette skulde jeg meget tvivle om er Tilfældet med Hensyn til de Forhold, som der her er Tale om, og det af en meget simpel Grund, den nemlig, at disse Grundsætninger forudsætte Omsætningsforhold, hvor der finder Frihed Sted paa begge Sider mellem de forskellige Contrahenter, hvor Contractens Betingelser frit debatteres, hvorimod de, naar en saadan Frihed af en eller anden Grund mangler, hvad den saa ofte gjør i de Forhold, hvorom der her er Tale, deels paa Grund af Trang og Nød, deels paa Grund af Uvidenhed og Ubekjendtskab med de Forhold, hvorom der er Spørgsmaal, vise sig ikke aldeles at slaae til. Med andre Ord, disse Grundsætninger forudsætte reelle, hæderlige Omsætningsforhold, hvorimod, naar der i Omsætningsforholdene blander sig, hvad man kan kalde, Oprækkeri, da passe disse Grundsætninger ikke aldeles, og det er ogsaa det, som jeg mener, at Erfaring tilstrækkelig har vist; thi jeg troer ikke, det er rigtigt, naar man vil mene, at den tiltagende Concurrence, som har fundet Sted i disse Forhold, skulde have gjort Betingelserne bedre for dem, der søge Pantelaanerne, saaledes som ellers under normale Forhold den frie Concurrence vil bevirke. Jeg troer, at man i den Henseende maa give det ærede Mindretal i Udvalget Ret i, at det netop forholder sig aldeles modsat, og at Erfaring viser, at den sørgede Concurrence, lagnifra at gjøre Betingelserne bedre for de Paagjældende, netop har gjort dem slettere. Man har seet Rentefoden stige, man har seet Betingelserne i mange andre Henseender blive ugunstigere for de Paagjældende, og dette tyder i høi Grad paa, at der her er anomale Forhold, som ikke kunne behandles paa samme Maade som de sædvanlige Omsætningsforhold.

Dg, naar der nu mod det Forslag, som Udvalget har gjort til at møde de Ulemper, som man har meent være tilstede, er gjort den Indvending, at de ikke skulde kunne rammes derved, saa er det af det Slags Indvendinger, som man altid kan gjøre mod den Art Bestemmelser. Det vide vi vel, at en Omgaelse kan finde Sted. Det er ganske vist, at dengang Agerlovgivningen bestod, blev den ingenlunde altid overholdt, men deraf følger ingenlunde, at Agerlovgivningen var uden Betydning, at den ikke havde Indflydelse; den havde Indflydelse, om ikke anden, saa paa den offentlige Mening. Saaledes troer jeg ogsaa, at den Antagelse, at saadanne Bestemmelser som de, Udvalget har troet at maatte foreslaae, ikke ville øve nogen som helst Virkning, er meget urigtig. Naar Politiet her i Staden, efter at have afhandlet Sagen med de hæderligere Pantelaanere og med Bestyrrelserne for de herværende Raanecointoirer, kommer til et Resultat om visse Betingelser, som det kunde være passende og hensigtsmæssigt at fastsætte, og saadanne Bestemmelser udgaae, saa troer jeg, at det virkelig er noget Doveligt at sige, at de slet ingen Virkning udøve. Jeg kan for det Første ikke troe, at det slet ingen Virkning skulde udøve paa den store Mængde af private Pantelaanere, saa at de slet ikke skulde finde sig foranledigede til at rette sig efter Bestemmelserne. Dernæst troer jeg, at det har en ikke ganske ringe Betydning, at slige Regler blive udbredte blandt Publicum; det vil vise den arbejdende Klasse og den fattige Befolkning, hvilke Betingelser der ville være rimelige, og paa hvilke Betingelser de, naar de henvende sig til de bedre og hæderligere Institutioner, ville kunne erholde, hvad de ønske, og det vil afholde dem fra at gaae ind paa de Betingelser, som de nu ofte indlade sig paa af Uvidenhed om de rette Forhold. Naar den høitærede Indenrigsminister meente, at det skulde være uheldigt, at disse Bestemmelser ikke bleve fastsatte ved Lovgivningen, men ad administrativt Veie, og at dette skulde medføre en administrativt Vilkaarlighed, da tilstaaer jeg, at jeg aldeles ikke nærer denne Frygt. Jeg har allerede tidligere omtalt, hvilke Fordele der ere forbundne med, at de fastsættes ad ad-